GWYNEDD 2035

Economi sy'n Gweithio i Bawb

Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb.

Mabwysiadwyd gan Cyngor Gwynedd ar 14 Mai 2026

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae Gwynedd yn sir unigryw. Yn ei chymunedau clos, ei harddwch naturiol ac ym mywiogrwydd y Gymraeg yn y sir, mae ganddi hunaniaeth ac apêl unigryw sy'n rhoi iddi ei lle ymhlith y lleoedd gorau i fyw a gweithio yng Nghymru a thu hwnt.

Mae yma hefyd economi fodern ac arloesol gyda photensial sylweddol yn y mentrau sydd yma eisoes a chyfleoedd mewn diwydiannau a gweithgaredd newydd am ddyfodol llewyrchus i bobl Gwynedd.

Ond mae llawer o'r potensial hwn eto i'w wireddu. Yn ôl sawl dangosydd, mae bwlch sylweddol rhwng economi Gwynedd a gweddill Cymru a'r Deyrnas Gyfunol (DG). Yn rhannol o'r herwydd, y teimlad yn aml yw nad oes yma y cyfleoedd, y math o waith priodol, na'r cyflogau sydd eu hangen ar gyfer byw bywydau cyflawn.

Mae'r Strategaeth hon yn ymateb i'r bwlch hwn a bydd yn siapio ein gwaith hyd at 2035. Mae'n asesiad gonest o'r economi heddiw ond yn uchelgeisiol ar gyfer y dyfodol. Trwy adnabod ein cryfderau a'n gwendidau, y cyfleoedd sydd yma yn y sir, a'r meysydd hynny sydd angen eu gwella, pwrpas y Strategaeth yw gwireddu potensial ein pobl a'n mentrau, a chreu buddion a chyfleoedd newydd. Ein gweledigaeth yw creu:

"Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb."

Nid twf er ei fwyn ei hun yw'r bwriad. Pwrpas y Strategaeth yw cryfhau'r economi mewn ffordd gynhwysol a chynaliadwy fel bod pawb yng Ngwynedd - yn unigolion, yn fusnesau ac yn fentrau cymunedol - yn cael budd gwirioneddol. Wrth ei hanfod, mae'n weledigaeth sy'n canolbwyntio ar y gwerthoedd hynny sy'n golygu fwyaf i bobl Gwynedd:

- **Cael byw ag urddas**: Fe ddylai pawb gael digon i gynnal eu hunain a'u teuluoedd, i fyw heb eisiau, yn llawn ac yn hapus.
- **Cyfleoedd:** Fe ddylai pob unigolyn allu cyrraedd y cyfleoedd sydd eu hangen arnynt ar gyfer gwireddu eu llawn botensial, waeth beth fo'u cefndir economaidd-gymdeithasol.
- **Tegwch:** Ni ddylai unrhyw ardal, berson neu gymuned fod wedi'u gadael ar ôl.
- **Gwreiddiau lleol:** Mentrau Gwynedd yw hanfod economi Gwynedd, a trwyddynt y mae modd cadw'r cyfoeth rydym yn ei greu yn lleol.
- **Cynaliadwyedd:** Rhaid meithrin a gwarchod y Gymraeg a'r amgylchedd sydd, fel ei gilydd, yn gwneud Gwynedd yn le mor arbennig i fyw, gweithio a mentro.

Wrth i'r tirlun ariannu newid, bydd angen penderfynu lle a sut i dargedu adnoddau i sicrhau'r budd mwyaf yn economaidd ac yn gymdeithasol. Gall hyn gynnwys targedu adnoddau yn ddaearyddol neu at grwpiau neu sectorau penodol. Mae'r Strategaeth hon yn rhoi'r strwythur i ni asesu a blaenoriaethu ymyraethau, er mwyn cydbwyso rhwng twf ac ansawdd bywyd.

Nid Strategaeth y Cyngor yn unig mo hon. Bydd angen cydweithio â phartneriaid ar bob lefel yn lleol, sirol, rhanbarthol a chenedlaethol er mwyn gwneud y gwahaniaeth mwyaf posibl. Byddwn yn adeiladu ar brofiadau cadarnhaol o gydweithio drwy sefydlu **Fforwm Economi Gwynedd**. Bydd y Fforwm yn dod â sefydliadau a phartneriaid ynghyd i lunio a chydlynu cynllun cyflawni blynyddol fydd yn cynnwys gweithgaredd ar waith a phrosiectau ar y gweill. Fe fydd hyn yn gymorth i adnabod bylchau daearyddol a thematig o ran gweithredu'r Strategaeth.

Er mwyn adolygu cynnydd yn erbyn blaenoriaethau'r Strategaeth, mae Fframwaith Monitro a Gwerthuso wedi'i ddatblygu. Mae'r dangosyddion o fewn y fframwaith yn adlewyrchu blaenoriaethau'r Strategaeth a'r newid sydd ei angen. Bydd yn gymorth i'r Fforwm wrth werthuso ac adolygu cynnydd.

Dyma weledigaeth sy'n rhoi pobl, cymunedau a mentrau Gwynedd yn ganolog. Er mwyn ei gweithredu, mae gennym dair thema: *Mentergarwch, Pobl a Lle*.

Mae **mentrau** lleol o bob maint – masnachol, cymunedol a gwirfoddol - yn allweddol i greu cyfleoedd i **bobl** leol gynnal eu hunain a gwireddu eu potensial.

Mae **pobl** fedrus yn allweddol i **fentrau** os ydynt am lwyddo.

Mae **pobl** a **mentrau** angen ei gilydd os am ffynnu a chyfrannu'n gadarnhaol i'w cymunedau.

Mae **lle** effeithiol a deniadol sy'n eu helpu i lwyddo yn allweddol i **fentrau** a **phobl**.

Ar gyfer pob un o'r tair thema, rydym wedi adnabod dwy flaenoriaeth strategol.

EIN GWELEDIGAETH:

Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb.

MENTERGARWCH – mentrau lleol llewyrchus sy'n rhagori

BLAENORIAETH UN - Uchafu gwerth ein heconomi bresennol

1. Mentrau mwy cynhyrchiol a chystadleuol
2. Mentrau mwy effeithlon i leihau costau a gwastraff
3. Mentrau gyda thechnolegau newydd
4. Mentrau sy'n arloesi
5. Mentrau yn cyrraedd marchnadoedd newydd
6. Cadw perchnogaeth mentrau yn lleol
7. Cadw gwariant cyhoeddus yn lleol
8. Ymgysylltu â mentrau i rannu gwybodaeth
9. Cefnogi'r newid i economi sero net
10. Annog mentrau i gydweithio
11. Perchnogaeth leol o asedau economaidd.

BLAENORIAETH DAU - Gwneud y mwyaf o gyfleoedd newydd

1. Denu buddsoddiad a swyddi o ansawdd.
2. Manteisio ar fuddsoddiadau rhanbarthol sylweddol.
3. Cefnogi mentrau lleol mewn sectorau newydd.
4. Cefnogi mentrau i gael mynediad at fuddsoddiadau preifat.
5. Gwneud y mwyaf o'n hasedau strategol.
6. Datblygiadau newydd i elwa cymunedau lleol.
7. Manteisio ar gyfleoedd o newidiadau byd-eang.
8. Cydweithio rhwng busnes ac addysg ar ymchwil a datblygu.

POBL – gweithlu medrus a chynhwysol

BLAENORIAETH TRI - Sicrhau gweithlu medrus

1. Goresgyn heriau recriwtio a sgiliau.
2. Cydweithio ar anghenion sgiliau hir-dymor.
3. Dangos cyfleoedd gwaith lleol i bobl ifanc
4. Hyrwyddo cynlluniau denu a datblygu talent.
5. Cefnogi pobl ifanc NEET i wireddu eu potensial.
6. Cefnogi cyfleoedd gwirfoddoli.
7. Annog trefniadau gwaith hyblyg.

BLAENORIAETH PEDWAR - Cefnogi ein pobl

1. Cefnogi pobl allan o waith i gael swydd.
2. Helpu pobl mewn gwaith i gael swyddi gwell.
3. Hyrwyddo'r Cyflog Byw Gwirioneddol.
4. Hyrwyddo cyflogaeth gynhwysol.
5. Cynyddu'r nifer o swyddi sefydlog.
6. Cefnogi pobl hŷn i weithio neu wirfoddoli.
7. Lleihau anghydraddoldeb rhwng dynion a merched yn y farchnad lafur.
8. Sicrhau cyfleoedd teg i bobl anabl drwy ddileu rhwystrau.

LLE – yr amodau gorau i ffynnu

BLAENORIAETH PUMP - Y cysylltedd a'r isadeiledd gorau posibl

1. Gwella cysylltedd digidol mewn ardaloedd gwan.
2. Pwyso am well trafnidiaeth leol
3. Gwella rhwydwaith ffyrdd Gwynedd ar gyfer busnes.
4. Pwyso am welliannau'r grid ac isadeiledd cyfleustodau.
5. Cefnogi adfywio canol trefi.
6. Datblygu stoc unedau gwaith.

BLAENORIAETH CHWECH - Lle gwych i fyw, gweithio a mentro

1. Cryfhau hyder i lwyddo'n lleol.
2. Cefnogi diwylliant unigryw Gwynedd.
3. Cryfhau defnydd a gweledded y Gymraeg.
4. Denu diaspora Gwynedd yn ôl i'r ardal.
5. Annog prynu'n lleol.

Y NEWID SYDD EI ANGEN

- Cyflogau ac incwm uwch
- Mwy o swyddi sefydlog
- Llai o dlodi ac anfantais
- Mwy o gyfleoedd gwaith lleol
- Mwy o bobl yn byw a gweithio yn lleol
- Mwynhad gwaith a gwireddu potensial
- Economi werdd sy'n amddiffyn yr amgylchedd
- Cynnydd yn y defnydd a gweledded yr iaith

EIN STRATEGAETH I DDATBLYGU ECONOMI GWYNEDD HYD AT 2035

CYNNWYS

1 RHAGAIR
2 PROFFIL ECONOMI GWYNEDD
3 YR ACHOS DROS WEITHREDU
4 Y NEWID SYDD EI ANGEN
5 DATBLYGU'R STRATEGAETH I ECONOMI GWYNEDD
6 BLAENORIAETHAU'R STRATEGAETH
7 Y STRATEGAETH AR WAITH

I. RHAGAIR

Yma yng Ngwynedd, mae gennym hanes economaidd cryf y gallem ymfalchïo ynddo. O'n cymunedau chwarelyddol byd-enwog i'n prifysgol a'n pwerdai - mae pob cwr o Wynedd yn dyst i ddyfeisgarwch a blaengarwch sylweddol.

Ond nid ydym am fodloni ar y gorffennol. Heddiw, mae digon o botensial yma yng Ngwynedd – yn ein trigolion, ein cymunedau a'n entrepreneuriaid; ond nid yw'r potensial hwnnw yn cael ei wireddu bob tro. Mae bwlch sylweddol o hyd rhwng perfformiad yr economi yng Ngwynedd a Cymru a'r Deyrnas Gyfunol (DG) ar gyfartaledd.

Braint felly yw cael cyflwyno'r Strategaeth Economaidd hon sy'n gosod yn glir ein gweledigaeth a'n blaenoriaethau hirdymor ar gyfer economi Gwynedd:

"Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb."

Nid twf er ei fwyn ei hun yw ein bwriad. Rhaid creu economi sy'n dod â budd i bawb drwy greu cyflogaeth newydd, lleihau tlodi a gwella ansawdd bywyd ledled y sir. Dyma economi fydd yn rhoi i'n pobl y cyfleoedd sydd eu hangen arnynt i aros neu ddychwelyd i'w cymunedau, a ffynnu. A dyma economi fydd yn cryfhau ac yn gwarchod y Gymraeg a'r amgylchedd. Wrth galon hyn, bydd mentrau Gwynedd yn gwireddu eu llawn botensial, yn wydn ac yn tyfu, a bydd y cyfoeth rydyn ni'n ei greu yn aros yn lleol.

Mae'n weledigaeth sy'n ymateb i'r alwad am ffyniant a fynegwyd gan drigolion Gwynedd yn yr ymgynghoriad Ardal Ni. Clywsom alwadau am swyddi cyflog uwch llawn-amser, am economi fwy sefydlog ac amrywiol, am ganol trefi bywiog, ac am gyfleoedd i'n pobl ifanc ffynnu yng Ngwynedd.

Rydym eisiau economi sy'n rhoi cyfle i bawb fyw bywydau cyflawn a gwireddu eu llawn botensial, ac economi sy'n cryfhau'r cyfoeth naturiol a diwylliannol sy'n gwneud ein sir mor unigryw.

Ffyniant sydd nid yn unig yn gynaliadwy felly, ond sy'n **gynhwysol** a **theg** ac yn **adfer** cyfoeth cymunedol, naturiol a diwylliannol ein sir.

Gyda newidiadau economaidd sylweddol ar droed, mae cyfle cyffrous o'n blaenau i wneud Gwynedd yn gyrchfan rhagoriaeth mewn diwydiannau newydd – yn y diwydiannau creadigol a digidol, gwasanaethau proffesiynol, ynni glân a gweithgaredd carbon isel, y gwyddorau bywyd, gweithgynhyrchu uwch ac awyrofod. Yn yr un modd, rhaid ein bod yn gefn i'r diwydiannau hynny sydd eisoes yng Ngwynedd ac yn hanfodol i'n cymunedau, mentrau a'n trigolion – gyda'r ail arwynebedd mwyaf yng Nghymru o ran tir amaeth, er enghraifft, rhaid parhau i feithrin ac ychwanegu gwerth at ein sectorau traddodiadol, fel amaeth a thwristiaeth, fel sylfaen gadarn a rhan lawn o economi fodern ac arloesol.

Yn sgil hyn, mae angen llais clir a chryf i lywio datblygu sy'n effeithio arnom a chadw buddion yn lleol. I'r pwrpas hwn y lluniwyd y Strategaeth Economaidd hon. Mae'n cydnabod y bydd angen cydweithio â phartneriaid ar bob lefel a dylanwadu arnynt os am fanteisio ar gyfleoedd a goresgyn heriau, ac wrth i'r tirlun ariannu a pholisi economaidd newid, bydd gwerth a phwysigrwydd cydweithio yn cynyddu.

Edrychwn ymlaen at weld y Strategaeth Economaidd hon yn cyflawni'i gweledigaeth.

Cyng. R. Medwyn Hughes
Aelod Cabinet Economi a Chymuned
Cyngor Gwynedd

II. PROFFIL ECONOMI GWYNEDD

Gwynedd yw'r ail sir fwyaf yng Nghymru o ran maint. Wedi'i lleoli yng ngogledd-orllewin Cymru, mae Gwynedd yn ymestyn o Fae Ceredigion yn y gorllewin hyd at lannau Afon Menai yn y gogledd, gyda rhan sylweddol o'r sir o fewn Parc Cenedlaethol Eryri. Mae'r ddaearyddiaeth hon yn siapio dosbarthiad gofodol y boblogaeth gyda'r mwyafrif yn byw ar hyd yr arfordir a'r tir isel, yn enwedig yng ngogledd y sir, a'r gweddill mewn pentrefi, trefi llai neu yng nghefn gwlad.

Mae Gwynedd yn sir arbennig gyda chyfoeth diwylliannol ac amgylcheddol eithriadol. Gwynedd yw'r sir â'r ganran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru ac mae 92% o ardaloedd lleol y sir * uwchlaw trothwy dwysedd Cymraeg uchel y Comisiwn Cymunedau Cymraeg. Mae'r sir hefyd yn amgylcheddol gyfoethog ac yn cynnwys mynyddoedd Eryri, Ardal Harddwch Naturiol Eithriadol Llŷn, a Pharth Biosffer Bro Dyfi. Mae yma hefyd dreftadaeth fyd-enwog ac unigryw a adlewyrchir yn y ddau Safle Treftadaeth y Byd UNESCO - Cestyll Edward I a Thirwedd Llechi Gwynedd.

Poblogaeth Gwynedd
117,000

Arwynebedd Gwynedd
2,535km^2

Dwysedd poblogaeth Gwynedd
46 person fesul km^2

** Mae'r ardaloedd wedi eu diffinio gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol fel Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) – ardaloedd ystadegol safonol sy'n cael eu defnyddio i gasglu a chyhoeddi data ar lefel leol fach, fel arfer yn cynnwys tua 1,500 o bobl.*

Y FARCHNAD LAFUR

- 73% o boblogaeth Gwynedd o oedran gweithio mewn cyflogaeth, sy'n is na Chymru a'r Deyrnas Gyfunol (DG).[i]
- Cyfradd gweithlu Gwynedd sy'n hunangyflogedig dros 50% yn uwch nag yng Nghymru.[ii]
- Mae cyflog wythnosol gweithwyr Gwynedd ar gyfartaledd dros £50 yn llai na Chymru a £100 yn llai na'r DG.[iii]

CYNHYRCHIANT

- Mae gwerth ychwanegol gros (GVA) y pen yng Ngwynedd tua £3,500 y flwyddyn yn llai na chyfartaledd y Gogledd, a bron i £12,000 yn llai na'r DG.[iv]
- Mae GVA fesul swydd yng Ngwynedd £10,000 yn is na chyfartaledd gogledd Cymru, a dros £23,000 yn is na'r DG.[v]
- GVA fesul awr a weithir yng Ngwynedd yw'r ail isaf yn y Gogledd, ac wedi tyfu leiaf rhwng 2004 a 2023. [vi]

SGILIAU

- Dim ond 4% o bobl o oedran gwaith yng Ngwynedd sydd heb gymwysterau — llai na gogledd Cymru a Chymru.[vii]
- 70.6% o bobl o oedran gwaith yng Ngwynedd gyda chymwysterau uwch na Lefel A - mwy na gogledd Cymru a Chymru.[viii]
- Bron i 1/3 o bobl o oedran gwaith sy'n anweithgar yng Ngwynedd eisiau swydd — mwy na Chymru a'r DG.[ix]

MENTRAU'R SIR

- Mae dros hanner y mentrau a sefydlwyd yng Ngwynedd yn 2019 yn dal i fasnachu yn 2024 – y gyfradd oroesi dros bum mlynedd uchaf yng Nghymru. [x]
- 94.6% o fentrau cynhenid Gwynedd yn cyflogi llai na 10 o bobl.[xi]
- 230 o fentrau sy'n cyflogi mwy na 250 o bobl yng Ngwynedd (1.4%).[xii]
- Mae bron i 14% o fentrau Gwynedd yn rhai lletygarwch – canran uwch na siroedd eraill gogledd Cymru.[xiii]
- Yn siroedd y gorllewin mae'r ganran uchaf yng ngogledd Cymru o fentrau amaethyddol - 23%, ond y ganran isaf o fentrau gweithgynhyrchu - dim ond 5%.[xiv]
- Mae bron i 13,000 o fentrau cynhenid yng Ngwynedd[xv]

III. YR ACHOS DROS WEITHREDU

Yma yng Ngwynedd, mae gennym hanes economaidd cryf y gallem ymfalchïo ynddo. Mae yma hefyd economi fodern ac arloesol gyda photensial sylweddol yn y mentrau sydd yma a chyfleoedd mewn diwydiannau a gweithgaredd newydd.

Mae ystod o rinweddau cadarnhaol i'r economi; mae diweithdra yn isel, mae lefel cymwysterau ein gweithlu yn uchel, rydym yn wydn ac mae cyfradd goroesi ein busnesau y gorau yng Nghymru.

Er hyn, yn ôl sawl dangosydd, mae bwlch rhwng yr economi yng Ngwynedd ac ardaloedd eraill yng Nghymru a'r Deyrnas Gyfunol (DG). Mae hyn yn cynrychioli anghyfartaledd strwythurol dwfn ac yn rhoi pobl Gwynedd dan anfantais gymharol. Mae'n cyfyngu ar allu ein pobl i gael gwaith addas sy'n cynnig sicrwydd a chyflogau teg, a photensial yr economi leol i wella safonau byw a chyfleoedd bywyd.

Yn ôl y Mynegai Cystadleurwydd (2025), mae Gwynedd ymhlith y 10% o siroedd sy'n tanberfformio fwyaf yn economaidd ledled Cymru a Lloegr. Er fod perfformiad Gwynedd ymysg y gorau o blith siroedd gwledig a gorllewinol Cymru, mae'n her ganolog sy'n cael effaith uniongyrchol ar lesiant pobl Gwynedd.

Mae'r Strategaeth yn canolbwyntio y materion sydd angen sylw ac mae'r bylchau mwyaf yn dangos tanberfformiad Gwynedd ym mwy nag un Dangosydd Llesiant Cenedlaethol:

BYLCHAU YN ECONOMI GWYNEDD

BWLCH GWEITHLU

Cyfradd ddiweithdra isel, ond cyfradd anweithgarwch y sir (h.y. cyfran y boblogaeth 16 i 64 oed nad ydynt mewn gwaith) yn uwch na chyfartaledd gogledd Cymru a'r DG.

(Dangosydd Llesiant 21: Cyfran y boblogaeth mewn gwaith)

BWLCH POBLOGAETH

Poblogaeth yn heneiddio'n gyflymach na Chymru a'r DG, gyda chyfran uwch o bobl hŷn mewn oed ymddeol a lefelau uchel o allfudo ymhlith pobl ifanc.

BWLCH CYFLOG

Cyflog cyfartalog wythnosol gweithiwr llawn-amser ac incwm gwario gros aelwydydd yn gyson is yng Ngwynedd ers 2010 na chyfartaleddau Cymru a'r DG.

(Dangosyddion Llesiant 10: Incwm Gwario Gros Aelwydydd y Pen)

BWLCH AMODAU GWAITH

Cyfraddau sylweddol uwch o weithwyr yng Ngwynedd yn gyflogeion rhan-amser a thymhorol o gymharu â Chymru a'r DG.

(Dangosydd Llesiant 16: Canran y boblogaeth sydd mewn gwaith, ar gontractau parhaol ac sy'n ennill y Cyflog Byw Gwirioneddol).

BWLCH LLESIANT

Cyflogau isel a swyddi rhan-amser yn achosi lefelau uchel o dlodi mewn ardaloedd gwledig a threfol, gyda thlodi mewn gwaith yn arbennig o uchel yng Ngwynedd o gymharu â Chymru a'r DG.

(Dangosyddion Llesiant 18: Canran o aelwydydd mewn tlodi o gymharu â'r DG)
(Dangosydd Llesiant 19: Canran yr aelwydydd mewn amddifadedd materol)

BWLCH CYNHYRCHIANT

Gwerth yr hyn a gynhyrchir yng Ngwynedd (fesul pob awr a weithir; fesul pob swydd a lenwir) yn sylweddol is na chyfartaleddau Cymru a'r DG yn 2023, a chyfradd twf cynhyrchiant yng Ngwynedd yn sylweddol is na chyfartaleddau Cymru a'r DG ers 2004.

(Dangosydd Llesiant 09: GVA fesul yr awr a weithir o gymharu â chyfartaledd y DG)

BWLCH DIWYDIANNOL

Amrywiaeth cymharol gul o ddiwydiannau gyda chyflogeion a mentrau yn fwy niferus mewn ystod llai o ddiwydiannau.

BWLCH MENTERGARWCH NEWYDD

Y gyfradd geni busnes yng Ngwynedd ymhlith yr isaf ar draws siroedd Cymru yn 2023, yn is na chyfartaledd cenedlaethol Cymru ac yn sylweddol is na chyfartaledd y DG.

BWLCH PERFFORMIAD UCHEL

Canran y mentrau a welodd gynnydd o 20% yn nifer y cyflogeion dros gyfnod tair blynedd yn gyson is yng Ngwynedd na Chymru a'r DG rhwng 2018 a 2023.

BWLCH CYSYLLTEDD DIGIDOL

Canran yr eiddo â mynediad at gysylltedd gigabeit (>1,000 Mbps) yn is na chyfartaleddau Cymru a'r DG, gyda chyfran uwch o eiddo hefyd â chysylltedd gwan (<15 Mbps). Cyrhaeddiad 4G a 5G hefyd yn is yng Ngwynedd.

(Dangosydd Llesiant 50: Cynhwysiant digidol)

IV. Y NEWID SYDD EI ANGEN

Mae'r bylchau sy'n wynebu Gwynedd yn dangos angen clir am newid sylfaenol yn yr economi: newid sydd, ar un llaw, yn mynd i'r afael â than berfformiad cymharol yr economi ac yn creu'r amodau gorau posibl i'n mentrau, ac ar y llaw arall, newid sy'n cael effaith bositif uniongyrchol ar lesiant ein pobl a chyfleoedd bywyd yng Ngwynedd. Mae'r Strategaeth wedi'i datblygu er mwyn egino a chefnogi'r mathau hyn o newid.

Ar lefel yr economi gyfan, mae'n cynnwys:

- **Codi lefelau cynhyrchiant ein mentrau a'n gweithwyr** er mwyn ysgogi cyflogau uwch ac amodau gwaith gwell.
- **Cynyddu cystadleurwydd ein mentrau cynhenid** fel eu bod yn fwy effeithiol ac effeithlon, yn gwireddu'u hamcanion busnes hir-dymor ac yn creu swyddi o safon.
- **Cryfhau cysylltedd digidol ac isadeiledd busnes y sir** er mwyn creu'r amodau gorau posibl ar gyfer mentro.
- **Creu sylfaen ddiwydiannol sy'n fwy amrywiol** gyda mentrau lleol mewn ystod o ddiwydiannau yn creu cyfleoedd newydd ac economi mwy gwydn.
- **Cefnogi ein pobl i ennill y sgiliau sydd eu hangen arnynt** fel eu bod nhw, ynghyd â'r mentrau sy'n eu cyflogi, yn gallu manteisio'n llawn ar gyfleoedd.
- **Cadw mwy o'r cyfoeth rydym yn ei greu yn lleol yng Ngwynedd** er mwyn uchafu buddion i bobl, mentrau a chymunedau Gwynedd.
- **Adeiladu economi sy'n gynaliadwy** yn amgylcheddol, ieithyddol a diwylliannol.

Rydym am weithredu'r newidiadau hyn yn bennaf er mwyn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau pobl Gwynedd. Y prif welliannau fydd yn effeithio pobl Gwynedd yw:

- Cyflogau ac incwm gros aelwydydd yn uwch
- Mwy o bobl wedi'u cyflogi mewn swyddi sefydlog
- Lefelau is o dlodi ac anfantais economaidd-gymdeithasol
- Amrywiaeth ehangach o gyfleoedd gwaith yn lleol
- Mwy o bobl yn gallu aros, byw a gweithio yn eu cymunedau lleol
- Mwy o bobl yn mwynhau eu gwaith ac yn gwireddu eu llawn botensial
- Economi werdd sy'n amddiffyn amgylchedd naturiol eithriadol y sir
- Economi Gymraeg sy'n cynyddu defnydd a gweledded yr iaith gyda chwsmeriaid ac yn y gweithle ledled Gwynedd.

Wrth wraidd pob ymdrech i gyflawni'r Strategaeth byddwn yn canolbwyntio ar y gwerthoedd sy'n golygu fwyaf i bobl Gwynedd:

- **Cael byw ag urddas**: Fe ddylai pawb gael digon i gynnal eu hunain a'u teuluoedd, i fyw heb eisiau, yn llawn ac yn hapus.
- **Cyfleoedd:** Fe ddylai pob unigolyn allu cyrraedd y cyfleoedd sydd eu hangen arnynt ar gyfer gwireddu eu llawn botensial, waeth beth fo'u cefndir economaidd-gymdeithasol.
- **Tegwch:** Ni ddylai unrhyw ardal, berson neu gymuned fod wedi'u gadael ar ôl.
- **Gwreiddiau lleol:** Mentrau Gwynedd yw hanfod economi Gwynedd, a thrwyddynt y mae modd cadw'r cyfoeth rydym yn ei greu yn lleol.
- **Cynaliadwyedd:** Rhaid meithrin a gwarchod y Gymraeg a'r amgylchedd sydd, fel ei gilydd, yn gwneud Gwynedd yn le mor arbennig i fyw, gweithio a mentro.

Bydd angen i ni fod yn ddewr wrth weithredu'r Strategaeth hon gan annog eraill i wneud yr un fath. Bydd angen i ni fod yn barod i arbrofi gyda dulliau newydd a gwahanol, gan dderbyn na fydd pob ymdrech yn dwyn ffrwyth.

V. DATBLYGU'R STRATEGAETH I ECONOMI GWYNEDD

Datblygwyd y Strategaeth trwy ymchwil pen-desg ac ymgysylltu helaeth â rhanddeiliaid rhwng 2024 a 2025. Mae'n asesiad gonest ond uchelgeisiol o'r economi, ac wedi ei chynllunio yng ngolau cyfleoedd, heriau ac anghenion Gwynedd, a dealltwriaeth o'r hyn sy'n bosib ei gyflawni gan Gyngor Gwynedd a'i bartneriaid.

Ymchwil ac ymgysylltu

Yn gyntaf ystyriwyd proffil economi Gwynedd - ei nodweddion a'i pherfformiad, sut mae'n cymharu ag ardaloedd eraill, a'r dylanwadau ehangach sy'n effeithio ar Wynedd heddiw neu sy'n debygol o wneud yn y dyfodol. Law yn llaw â'r ymchwil yma, mapiwyd y cyd-destun strategol a pholisi - yn sirol, rhanbarthol a chenedlaethol (Cymru a'r DG) - er mwyn sicrhau'r budd gorau posibl i Wynedd o ystod eang o weithgareddau datblygu economaidd.

Bu ymgysylltu helaeth â phartneriaid strategol, busnesau a thrigolion, gan gynnwys cyfarfodydd â rhanddeiliaid allweddol y Cyngor ym maes datblygu economaidd. Casglwyd barn busnesau Gwynedd drwy Arolygon Busnes y Cyngor yn 2024 a 2025 roddodd ddarlun clir o'r cyfleoedd a'r heriau sy'n eu hwynebu, y mathau o gymorth sydd ei angen, a'u bwriadau ar gyfer y dyfodol.

Defnyddiwyd hefyd ymatebion i ymgynghoriadau cyhoeddus y Cyngor, gan gynnwys Ymgynghoriad Ardal Ni, a ganolbwyntiodd ar economi a chymunedau Gwynedd. Casglwyd sylwadau pobl Gwynedd am gryfderau eu hardaloedd lleol, y pethau sydd angen eu gwella, a'r newidiadau y maent yn am eu gweld. Mae'n fesur defnyddiol o'r hyn sy'n bwysig i bobl Gwynedd a'u gweledigaeth ar gyfer economi'r sir.

Dylanwadu a chyd-weithio

Mae gan gyflogwyr yn y sector gyhoeddus, y sector breifat a'r trydydd sector rôl allweddol wrth wireddu'r Strategaeth hon. Trwyddyn nhw y bydd llawer o'r newidiadau yn dwyn ffrwyth, ac mae'n gofyn ein bod yn eu cefnogi – drwy ddylanwad uniongyrchol y Cyngor, neu drwy weithio gyda'n partneriaid. Mae'r meysydd sydd o fewn dylanwad lleol yn eang ac yn amrywio o grantiau datblygu busnes, cynlluniau harddu ac adfywio, gwaith cynllunio a rheolaeth adeiladu, i drwyddedau busnes a safonau masnachu. Maent hefyd yn cynnwys cymorth a chyngor gyrfaol, yn ogystal ag ymyraethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol i gefnogi gweithlu iach, diogel sy'n abl i weithio.

Un maes sydd o arwyddocâd penodol wrth ddatblygu'r economi yw sicrhau fod cytundebau cyhoeddus yn cefnogi cyflenwyr lleol. Boed yn unigol, neu wrth ffurfio mentrau cydweithredol, mae gan gyflenwyr lleol y gallu i gyflenwi cytundebau sylweddol. Mae cadw'r bunt yn lleol yn bwysicach nag erioed. Mae dyletswydd, nid yn unig i'r Cyngor, ond i'n holl bartneriaid i wneud ymdrech benodol i gefnogi'r gadwyn gyflenwi leol, trwy ymarferion caffael a thrwy annog busnesau unigol i'w ddefnyddio.

Mae llawer o'r meysydd hyn yn cael eu dylanwadu'n sylweddol gan bolisïau cenedlaethol Llywodraeth y DG a Llywodraeth Cymru, lle mae'r prif rymoedd penderfynu'n gorwedd. O ganlyniad, mae cydweithio a dylanwadu'n hanfodol er mwyn sicrhau'r budd mwyaf posibl i Wynedd. Byddwn yn parhau i gyflwyno'r achos cryfaf dros sicrhau cyfran deg o fuddsoddiad economaidd o bob ffynhonnell yn y dyfodol.

Bydd buddsoddiad cyhoeddus, preifat a mentrau ar-y-cyd yn hollbwysig wrth wireddu'r Strategaeth hon. Rydym eisoes yn gweithredu ar brosiectau trwy bartneriaeth, a byddwn yn parhau i gynnal ac ehangu ein rhwydwaith o bartneriaid cyllido. Byddwn yn archwilio dulliau traddodiadol ac arloesol o ddod â chyrff at ei gilydd i gyllido'r prosiectau priodol i'r sir.

Y cyd-destun strategol a pholisi

Mae'r Strategaeth hon yn ymateb i'r cyd-destun strategol a pholisïau datblygu economaidd perthnasol, gan adeiladu ar yr hyn sydd eisoes ar

waith er mwyn ychwanegu gwerth a sicrhau bod Gwynedd yn cael y budd mwyaf. Bydd y cyd-destun hwn yn cael ei fonitro dros gyfnod y Strategaeth er mwyn sicrhau ei bod yn berthnasol ac yn ymateb i newidiadau polisi ehangach.

Mae hefyd yn cydnabod bod Gwynedd yn rhan o ranbarth ehangach gyda phobl a busnesau yn gweithio a gweithredu ar draws ffiniau sirol. Nid yw'n bosibl i economi Gwynedd ffynnu heb dderbyn a chyfrannu syniadau, dulliau a thalent o fewn y rhanbarth a thu hwnt.

Ardaloedd lleol

- Ardal Ni: Cynlluniau Adfywio Lleol : Yn 2022, ymgynghorodd Cyngor Gwynedd â chymunedau ledled y sir a arweiniodd at ddatblygu 13 o gynlluniau adfywio lleol. Gyda'i gilydd maent yn ffurfio fframwaith adfywio i'r sir, gyda materion economaidd yn thema gyffredin.
- Cynlluniau Adfywio Trefi: Mae gan Gyngor Gwynedd wyth o gynlluniau i wella ei brif ganolfannau masnachol fydd yn ganllaw ar gyfer buddsoddiad i'r dyfodol.
- Cynlluniau lleol a chymunedol**:** Mae amrywiaeth o rwydweithiau yng Ngwynedd, yn gynghorau tref a chymuned, a fforymau lleol, sydd wedi nodi blaenoriaethau ac anghenion lleol mewn dogfennau strategol.

Gwynedd

- Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28: Mae cynllun corfforaethol y Cyngor yn adnabod Gwynedd Lewyrchus fel blaenoriaeth strategol, gyda'r nod o *"gryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng"*.
- Cynllun Strategol Economi Ymweld Cynaliadwy Gwynedd ac Eryri 2035 **:** Mae'r Cynllun Strategol wedi ei fabwysiadu gan Gyngor Gwynedd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri i wireddu eu hegwyddorion economi ymweld.
- Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd 2023-2033: Mae'r Strategaeth Iaith yn nodi blaenoriaethau Cyngor Gwynedd o ran hybu'r Gymraeg a hwyluso defnydd ar draws y sir.
- Cynllun Eryri**:** Cynllun Eryri yw Cynllun Rheoli Statudol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri i warchod rhinweddau unigryw Eryri.

- Polisi Cynllunio**:** Mae tiriogaeth Gwynedd o ran cynllunio gwlad a thref wedi ei rannu rhwng awdurdodau cynllunio Cyngor Gwynedd ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Rhanbarthol

- Cynllun Twf Gogledd Cymru: Mae'r cynllun, dan arweiniad Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd, yn buddsoddi cyllid o £120 miliwn gan Lywodraeth Cymru a £120 miliwn gan Lywodraeth y DG mewn detholiad o brosiectau ar draws pum rhaglen gan anelu i greu 4,000 o swyddi erbyn 2036.
- Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Gogledd Cymru 2023-2025: Mae Partneriaeth Sgiliau Gogledd Cymru yn cynnig arweiniad ar anghenion cyflogwyr a chyflogai o fewn yr economi.
- Fframwaith Economaidd Rhanbarthol Gogledd Cymru: Mae'r fframwaith yn amlinellu sut mae'r rhanbarth yn gweithio tuag at flaenoriaethau cyffredin.
- Rhaglen ARFOR: Partneriaeth rhwng cynghorau Môn, Gwynedd, Ceredigion a Sir Gâr yw ARFOR, sy'n ceisio cefnogi hyfywedd y Gymraeg drwy fynd i'r afael â heriau economaidd-gymdeithasol mewn cymunedau Cymraeg cynhenid.

Cymru

- Buddsoddi rhanbarthol yng Nghymru: Fframwaith Llywodraeth Cymru sy'n amlinellu eu dull gweithredu ar gyfer y maes buddsoddi rhanbarthol.
- Cenhadaeth economaidd: blaenoriaethau ar gyfer economi gryfach: Blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer adeiladu economi fwy ffyniannus, cyfartal a gwyrdd, ar sail pedwar maes blaenoriaeth, gan roi pwyslais ar dwf cynhwysol.
- Economi sylfaenol: datganiad cenhadaeth: Datganiad o flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer y sectorau maent yn ystyried yn sylfaenol i'r economi.
- Strategaeth arloesi i Gymru**:** Strategaeth Llywodraeth Cymru ar sut i ddefnyddio arloesedd i wella bywydau pobl a sbarduno'r economi.

- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015: Mae'r ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i ystyried llesiant y boblogaeth a chenedlaethau'r dyfodol. Mae'r Strategaeth wedi'i datblygu yn unol ag egwyddorion a phwrpas y Ddeddf hon.

Y Deyrnas Gyfunol

- Cenhadaeth Economi**:** Twf economaidd yw blaenoriaeth bennaf y llywodraeth bresennol yn Llundain. Y nod yw cynyddu cynhyrchedd a chreu economi gystadleuol, amrywiol ac arloesol.
- Strategaeth ddiwydiannol 2035**:** Mae strategaeth ddiwydiannol Llywodraeth y DG, *Invest 2035*, yn ganolog i'w Chenhadaeth Economi. Mae'n adnabod wyth sector twf strategol a chyfres o ymyraethau i'w cefnogi. Mae Cynllun Gweithredu Deallusrwydd Artiffisial hefyd yn hybu twf drwy gynyddu'r defnydd o dechnoleg ymhlith mentrau a'r economi ehangach.

VI. BLAENORIAETHAU'R STRATEGAETH

EIN GWELEDIGAETH:

Economi arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cryfhau'r Gymraeg, yn creu cyfleoedd newydd ac yn cyfrannu at lesiant pawb.

Mentergarwch

Mentrau lleol llewyrchus sy'n rhagori

BLAENORIAETH UN: Uchafu gwerth ein heconomi bresennol

Nod (beth?):
Gwireddu potensial ein mentrau a'n sectorau presennol drwy gynyddu eu gwerth, cryfhau eu gwydnwch a'u cefnogi i leihau allyriadau.

Meysydd gweithgaredd (sut?):

1.1 Cefnogi mentrau i ddod yn fwy cynhyrchiol a chystadleuol, a chreu mwy o werth.

1.2 Cefnogi mentrau i ddod yn fwy effeithlon, a lleihau costau a gwastraff.

1.3 Cefnogi mentrau i fabwysiadu ac/neu ymateb i dechnolegau newydd.

1.4 Cefnogi mentrau i arloesi drwy ddefnyddio'r adnoddau sydd ar gael i greu a datblygu cynhyrchion a gwasanaethau newydd.

1.5 Cefnogi mentrau lleol i gyrraedd marchnadoedd newydd.

1.6 Cefnogi cynlluniau olyniaeth sy'n cadw perchnogaeth yn lleol.

1.7 Cadw mwy o wariant cyhoeddus yn lleol.

1.8 Ymgysylltu rheolaidd â mentrau Gwynedd er mwyn tynnu sylw at gyfleoedd a gwybodaeth busnes.

1.9 Cefnogi'r newid at economi sero net a manteisio ar gyfleoedd sy'n dod o hynny.

1.10 Annog mentrau maint micro a bychain i gydweithio er mwyn adeiladu ar gryfderau ei gilydd.

1.11 Annog a chefnogi perchnogaeth leol o asedau economaidd.

BLAENORIAETH DAU: Gwneud y mwyaf o gyfleoedd newydd

Nod (beth?):

Cefnogi a gwneud y mwyaf o ddiwydiannau a gweithgareddau newydd â photensial sylweddol gan sicrhau fod y budd yn aros yn lleol

Meysydd gweithgaredd (sut?):

2.1 Denu buddsoddiad er mwyn creu cyflogaeth o ansawdd i'r sir.

2.2 Manteisio ar fuddsoddiadau sylweddol yn rhanbarth y Gogledd er mwyn sicrhau'r buddion mwyaf posibl i Wynedd o Gynllun Twf Gogledd Cymru, Parth Buddsoddi Wrecsam a Sir Fflint, a Phorthladd Rhydd Ynys Môn.

2.3 Cefnogi mentrau lleol sydd â photensial mewn diwydiannau a gweithgaredd newydd er mwyn cadw'r budd yn lleol.

2.4. Cefnogi mentrau lleol i fanteisio ar gyfleoedd buddsoddiad amgen a phreifat.

2.5. Gwneud y mwyaf o'n hasedau strategol â photensial i ddenu datblygiadau sylweddol.

2.6. Sicrhau bod datblygiadau newydd yng Ngwynedd yn elwa'r cymunedau y maent wedi'u lleoli ynddynt.

2.7 Sicrhau fod mentrau Gwynedd yn manteisio ar gyfleoedd yn deillio o newidiadau mawrion yn yr economi fyd-eang.

2.8 Annog a galluogi mentrau a sefydliadau addysg i gydweithio ar gyfleoedd ymchwil a datblygu.

Pobl
Gweithlu medrus a chynhwysol

BLAENORIAETH TRI: Sicrhau gweithlu medrus

Nod (beth?):

Meithrin, denu a chadw talent gan ymateb i anghenion sgiliau hirdymor y sir

Meysydd gweithgaredd (sut?):

3.1. Cefnogi mentrau Gwynedd i oresgyn heriau recriwtio ac anghenion sgiliau.

3.2 Cyd-weithio â phartneriaid sector addysg er mwyn cynllunio ar gyfer anghenion sgiliau hirdymor.

3.3 Cadw cyswllt â phobl ifanc sy'n gadael y sir, neu sy'n ystyried gwneud, a dangos y cyfleoedd gwaith sydd yma yng Ngwynedd.

3.4 Hyrwyddo cynlluniau denu a datblygu talent.

3.5 Cefnogi pobl ifanc nad ydynt mewn gwaith, hyfforddiant neu addysg i fanteisio ar gyfleoedd a gwireddu eu llawn botensial.

3.6 Cefnogi cyfleoedd gwirfoddoli.

3.7 Annog defnydd o drefniadau a phatrymau gwaith amgen i alluogi gweithio mwy hwylus o ran lleoliad ac amser, yn enwedig o fewn ein hardaloedd gwledig.

BLAENORIAETH PEDWAR: Cefnogi ein pobl

Nod (beth?):

Cefnogi pobl Gwynedd i wireddu eu llawn botensial, i gael gwaith o ansawdd, cyflogau teg a chyfleoedd yn lleol

Meysydd gweithgaredd (sut?):

4.1. Cefnogi pobl sy'n ddi-waith, yn anweithgar neu sy'n wynebu heriau ychwanegol i gael gwaith.

4.2 Cefnogi pobl sydd mewn gwaith i gyrraedd swydd well â chyflogau uwch neu amodau gwaith mwy sicr.

4.3 Hyrwyddo'r Cyflog Byw Gwirioneddol ymhlith cyflogwyr y sir.

4.4 Hyrwyddo mathau cynhwysol o gyflogaeth i'w gwneud yn haws i bobl allu gweithio.

4.5 Hyrwyddo cyfleoedd gwaith sy'n rhoi sicrwydd i bobl.

4.6 Cefnogi pobl hŷn mewn oedran ymddeol i barhau i weithio a gwirfoddoli, os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

4.7 Lleihau anghydraddoldeb rhwng dynion a merched i sicrhau bod pawb yn cael yr un driniaeth ac yn gallu cymryd rhan yn llawn yn y farchnad lafur.

4.8 Sicrhau bod pobl anabl yn cael cyfleoedd teg, drwy ddileu rhwystrau a sicrhau mynediad cyfartal at wasanaethau ac at gyfleoedd.

Lle
Yr amodau gorau i ffynnu

BLAENORIAETH PUMP: Y cysylltedd a'r isadeiledd gorau posibl

Nod (beth?):

Gweithredu am well cysylltedd ac isadeiledd busnes i hybu'r economi

Meysydd gweithgaredd (sut?):

5.1. Ehangu mynediad at y cysylltedd digidol gorau posibl mewn ardaloedd ble mae'n wan.

5.2 Pwyso am welliannau mewn trafnidiaeth er mwyn hwyluso symudedd pobl yn lleol.

5.3 Pwyso am welliannau yn rhwydwaith ffyrdd Gwynedd er mwyn hwyluso datblygiad busnes.

5.4 Pwyso am welliannau yng nghapasiti'r grid yn lleol ac isadeiledd cyfleustodau.

5.5 Cefnogi cynlluniau adfywio canol trefi.

5.6 Creu a gwella stoc unedau gwaith er mwyn sicrhau darpariaeth addas.

BLAENORIAETH CHWECH: Lle gwych i fyw, gweithio a mentro

Nod (beth?):

Hyrwyddo Gwynedd fel lle gwych i fyw, gweithio a mentro, gan ddathlu'r iaith Gymraeg a'n hunaniaeth arbennig

Meysydd gweithgaredd (sut?):

6.1. Cryfhau hunan-hyder a'r gred y gellir llwyddo'n lleol yng Ngwynedd.

6.2 Egnïo a chefnogi sin ddiwylliannol a chymdeithasol unigryw Gwynedd.

6.3 Cryfhau defnydd a gweledded y Gymraeg fel agwedd unigryw o economi Gwynedd.

6.4 Ymgysylltu â diaspora Gwynedd er mwyn denu profiad, arbenigedd a buddsoddiad gwahanol yn ôl i'r ardal.

6.5 Annog mwy o bobl a mentrau i brynu'n lleol.

VII. Y STRATEGAETH AR WAITH

Gweithio drwy bartneriaeth

Nid yw'r Strategaeth yn ddogfen ar gyfer sefydliad unigol. Bydd gofyn am ymdrech ar draws sefydliadau a sectorau er mwyn ei gwireddu.

Byddwn yn adeiladu ar y profiad cadarnhaol o weithredu Cronfa Ffyniant Gyffredin y Deyrnas Gyfunol (DG) a'r gwerthfawrogiad mae sefydliadau wedi ei fynegi o'r cyfle i ddod ynghyd i gydweithio, cydlynu eu hymdrechion, a lleisio anghenion eu rhanddeiliaid. Byddwn felly yn sefydlu '**Fforwm Economi Gwynedd'** er mwyn gweithredu'r Strategaeth.

Bydd aelodaeth y Fforwm yn cynnwys y prif sefydliadau sy'n cyfrannu i ffyniant lleol, a'r cyrff sy'n gweithio i ddatblygu economi sy'n buddio ein cymunedau. Bydd y Fforwm yn dod â phartneriaid lleol ynghyd o'r sector gyhoeddus, sector breifat a'r drydedd sector. Bydd sefydliadau rhanbarthol a chenedlaethol perthnasol hefyd yn rhan o'r Fforwm.

Byddwn yn sicrhau llais i rannau gwahanol o Wynedd er mwyn sicrhau fod ymwybyddiaeth o'r amrywiaethau ar draws y sir.

Bydd y Fforwm yn cwrdd yn ffurfiol dair gwaith y flwyddyn, er mwyn:

1. Llunio a chydlynu Cynllun Cyflawni blynyddol ar gyfer y Strategaeth.
2. Monitro gweithgareddau a'u dangosyddion unigol a chyfansawdd.
3. Cynnal gorolwg o'r cynnydd tuag at gyflawni'r Strategaeth.
4. Adolygu a diweddaru'r Strategaeth yn ôl yr angen.
5. Cynnal gorolwg o'r maes a datblygiadau ehangach sy'n berthnasol i economi Gwynedd gan lobio o blaid ein hanghenion.
6. Hyrwyddo a hwyluso cydweithio rhwng sefydliadau gyda rôl yn datblygu economi'r sir a phartneriaethau / fforymau eraill.

Cynllun Cyflawni'r Strategaeth

Mae'r Strategaeth yn sefydlu'r nod ac yn adnabod dull o fynd i'r afael â'r heriau economaidd hirdymor sydd wedi eu hadnabod ar gyfer Gwynedd.

Bydd Cynllun Cyflawni yn cael ei lunio yn flynyddol dan arweiniad Fforwm Economi Gwynedd i weithredu'r Strategaeth. Bydd y Cynllun yn cynnwys gweithgaredd sydd eisoes ar waith, a phrosiectau sydd ar y gweill gan nodi eu haliniad gyda'r Strategaeth a'r ardaloedd fydd yn elwa.

Bydd y cynllun hefyd yn fodd i'r Fforwm adnabod bylchau mewn darpariaeth ac o ddylanwadu ar gynlluniau rhanbarthol a chenedlaethol.

Monitro, gwerthuso ac adolygu

Mae'n allweddol ein bod yn gallu mesur yr hyn mae cynlluniau a gweithgareddau yn eu cyflawni yn unigol, a'u heffaith cyfansawdd.

I'r perwyl yma rydym wedi datblygu Fframwaith Monitro a Gwerthuso sy'n cynnwys cyfres o ddangosyddion i fesur:

- ALLBYNNAU
  Cynnyrch uniongyrchol prosiect neu weithgaredd yn y tymor byr
    - CANLYNIADAU
      Dangosyddion tymor canol sy'n deillio o gynlluniau a gweithgareddau, ac yn adlewyrchu newid mewn ymddygiad
        - EFFAITH
          Dangosyddion o newid hirdymor, strategol dros gyfnod o flynyddoedd

Drwy gael detholiad cyson o ddangosyddion bydd modd gwerthuso effaith gweithgareddau ac adolygu ein cynnydd yn erbyn blaenoriaethau'r Strategaeth.

Mae'r dangosyddion sydd wedi eu hadnabod yn adlewyrchu'r newid sydd ei angen a'r blaenoriaethau o fewn y Strategaeth

FFRAMWAITH MONITRO A GWERTHUSO

Y STRATEGAETH AR WAITH

Allbynnau - Tymor Byr

1. Mentrau wedi'u cefnogi i fabwysiadu technoleg
2. Mentrau wedi derbyn cefnogaeth olyniaeth
3. Mentrau wedi'u cefnogi i drosglwyddo i berchnogaeth gweithwyr
4. Mentrau yn mabwysiadu technoleg wyrdd
5. Mentrau lleol yn ymgysylltu â chefnogaeth busnes
6. Mentrau wedi derbyn cefnogaeth caffael
7. Mentrau wedi'u cefnogi i ehangu i farchnad newydd
8. Mentrau'n wedi'u cefnogi i ennill cytundebau sector cyhoeddus
9. Mentrau wedi'u cefnogi i ddod yn fwy cynhyrchiol a chystadleuol
10. Mentrau gweithgynhyrchu wedi'u cefnogi i sefydlu neu dyfu
11. Mentrau mewn sectorau gwerth uchel wedi'u cefnogi i sefydlu neu dyfu
12. Datblygiadau mawrion wedi ymgysylltu
13. Datblygiadau mawrion wedi'u caniatáu
14. Mewnfuddsoddiad i brosiectau cyfalaf
15. Buddsoddiad sector gyhoeddus i brosiectau cyfalaf
16. Buddsoddiad sector gyhoeddus i gefnogi twf busnesau presennol
17. Mewnfuddsoddiad i gefnogi twf busnesau presennol
18. Mentrau yn derbyn cefnogaeth recriwtio
19. Pobl sy'n cofrestru ar gyfer cymhwyster
20. Pobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) yn derbyn cefnogaeth
21. Pobl wedi'u cefnogi gan gynlluniau denu a datblygu talent
22. Pobl wedi'u cefnogi i wirfoddoli
23. Pobl di-waith, anweithgar neu sy'n wynebu heriau ychwanegol wedi'u cefnogi i gael gwaith
24. Pobl sydd mewn gwaith wedi cael hyfforddiant neu gymorth
25. Pobl o oedran ymddeol wedi'u cefnogi i barhau i weithio neu wirfoddoli
26. Pobl anabl wedi'u cefnogi i gael hyfforddiant, gwaith neu i wirfoddoli
27. Merched wedi'u cefnogi i gael hyfforddiant neu i ddychwelyd i waith
28. Gwelliannau i isadeiledd digidol wedi'u cefnogi
29. Nifer o swyddi wedi eu creu
30. Trefi wedi derbyn buddsoddiad
31. Adeiladau gwag wedi dychwelyd i ddefnydd
32. Mannau cyhoeddus wedi'u gwella
33. Gwelliannau i gysylltedd trafnidiaeth
34. Gwelliannau i gapasiti'r grid ac isadeiledd cyfleustodau eraill
35. Unedau gwaith wedi eu hadeiladu
36. Gofodau llawr masnachol wedi'u caniatáu
37. Gofodau llawr masnachol wedi'u hadeiladu
38. Siaradwyr Cymraeg wedi'u cefnogi i gael swydd a dychwelyd i'r ardal
39. Mentrau yn ymrwymo i ddefnyddio mwy o Gymraeg
40. Pobl ifanc sy'n cael eu hymgysylltu cyn iddynt raddio o addysg
41. Mentrau wedi'u cefnogi i wario mwy yn y gadwyn gyflenwi leol
42. Gweithgareddau diwylliannol neu gymdeithasol wedi eu cefnogi
43. Nifer o weithgareddau i hyrwyddo canfyddiadau cadarnhaol o Wynedd

Canlyniadau - Tymor Canolig

1. Mentrau yn aros mewn perchnogaeth lleol yn dilyn ymddeoliad sefydlydd
2. Mentrau yn fwy cynhyrchiol o ganlyniad i gefnogaeth
3. Mentrau wedi lleihau eu hôl troed carbon o ganlyniad i gefnogaeth
4. Cynnydd yn y gyfradd sefydlu busnesau
5. Cynnydd yn y gyfradd busnesau sy'n goroesi
6. Gwariant gyda mentrau lleol gan y sector gyhoeddus
7. Cynnydd mewn gwariant yn y gadwyn gyflenwi yng Ngogledd Cymru
8. Mentrau yn cael eu sefydlu neu'n tyfu o ganlyniad i fewnfuddsoddiad
9. Mentrau yn cael eu sefydlu neu'n tyfu o ganlyniad i fuddsoddiad sector gyhoeddus
10. Gwariant gyda mentrau lleol gan ddatblygiadau sylweddol
11. Mentrau sy'n adrodd bod lleihad mewn heriau recriwtio
12. Pobl yn ennill cymhwyster o ganlyniad i gefnogaeth
13. Pobl ifanc NEET mewn addysg, hyfforddiant neu waith o ganlyniad i gefnogaeth
14. Pobl yn gwirfoddoli o ganlyniad i gefnogaeth
15. Pobl oedd yn ddi-waith, anweithgar neu'n wynebu heriau ychwanegol mewn gwaith
16. Pobl sy'n cynyddu eu henillion (mwy o oriau/cyflog) o ganlyniad i gefnogaeth
17. Mentrau yn talu'r Cyflog Byw Gwirioneddol o ganlyniad i gefnogaeth
18. Pobl mewn gwaith o ganlyniad i gefnogaeth
19. Pobl o oedran ymddeol mewn gwaith neu'n gwirfoddoli o ganlyniad i gefnogaeth
20. Pobl anabl wedi cael hyfforddiant, mewn gwaith neu'n gwirfoddoli o ganlyniad i gefnogaeth
21. Unigolion / busnesau gyda mynediad i isadeiledd digidol gwell
22. Trigolion yn byw / ymweld â threfi wedi derbyn buddsoddiad
23. Pobl yn elwa o well cysylltedd i drafnidiaeth
24. Cynnydd yn nifer yr ymwelwyr â chanol trefi
25. Mentrau wedi eu lleoli mewn unedau gwaith newydd neu ofodau llawr masnachol newydd
26. Mentrau yn defnyddio mwy o Gymraeg o ganlyniad i gefnogaeth
27. Pobl wedi cymryd rhan mewn gweithgaredd diwylliannol neu gymdeithasol
28. Pobl wedi ymgysylltu gyda gweithgareddau i hyrwyddo canfyddiadau cadarnhaol o Wynedd
29. Mentrau yn creu cynllun gweithredu i ddefnyddio'r Gymraeg

Effeithiau - Tymor Hir

1. Bwlch cynhyrchedd economi Gwynedd yn lleihau o'i gymharu â Cymru, y DG ac ardaloedd cyffelyb
2. Cyfran o fusnesau yn cyflogi yn agosach i gyfartaledd Cymru a'r DG
3. Cynnydd yn y gyfran o fentrau canolig eu maint
4. Twf mewn cyflogaeth ar draws yr economi, yn enwedig yn y sectorau gwerth uchel / cynhyrchiant uchel
5. Economi yn fwy amrywiol o ran sectorau
6. Twf mewn cyflogaeth ar draws yr economi, yn enwedig yn y sectorau gwerth uchel / cynhyrchiant uchel
7. Economi fydd yn fwy abl i fanteisio ar gyfleoedd byd-eang
8. Twf busnesau'n cynyddu wrth i gyflenwad talent gryfhau
9. Lefel sgiliau'r sir wedi'i chynnal ac wedi gwella
10. Lleihad mewn pobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant
11. Cynnydd mewn balchder bro ac ymgysylltiad cymunedol
12. Cyfradd anweithgarwch economaidd yn agosach i'r cyfartaledd yng Nghymru a'r DG
13. Lleihad yn y bwlch cyflog cyfartalog â Cymru a'r DG
14. Incwm aelwydydd yn agosach i'r cyfartaledd yng Nghymru a'r DG
15. Cyfradd gweithio rhan amser yn agosach i'r cyfartaledd yng Nghymru a'r DG
16. Lleihad yn y gyfradd o blant mewn aelwydydd heb waith
17. Cynnydd yn y gyfradd o bobl dros 50 oed sy'n parhau i weithio
18. Cyfradd argaeledd isadeiledd digidol yn agosach i'r cyfartaledd yng Nghymru a'r DG ac yn well nag ardaloedd cyffelyb
19. Canol trefi sy'n fwy gwydn a chynaliadwy, gyda llai o adeiladau sydd wedi dirywio neu'n wag
20. Lleihad yn y risg y bydd capasiti'r grid neu isadeiledd arall yn cyfyngu ar neu'n oedi datblygiadau
21. Lleihad yn y rhwystr mae cysylltedd trafnidiaeth yn ei greu i bobl sy'n ceisio gwaith
22. Lleihad yn y gyfradd o bobl ifanc yn ymfudo o'r sir
23. Cynnydd yn y canfyddiad fod Gwynedd yn lle da i fyw neu fentro ymhlith pobl ifanc
24. Lleihad yn y gyfradd o bobl yn cymudo o'r sir
25. Cynnydd yn y defnydd o Gymraeg ar draws y sir
26. Cymunedau lle mae'r canran o siaradwyr wedi ei gynnal neu wedi gwella

FFYNHONELLAU

[i]Mae 73% o boblogaeth Gwynedd o oedran gweithio mewn cyflogaeth, sy'n is na Chymru (73.7%) a'r Deyrnas Gyfunol (DG) (76.6%). Data Llywodraeth Cymru ar gyfer y flwyddyn yn dod i ben 31 Medi 25 Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth: crynodeb o weithgarwch economaidd | StatsCymru

[ii] Mae data Nomis ar gyflogaeth a diweithdra ar gyfer y cyfnod Hydref 2024 – Medi 2025 i'r boblogaeth o oedran gwaith (18-64) yn dangos 11.9% yn hunangyflogedig yng Ngwynedd, 7.9% yn Nghymru a 9.5% yn y DG Labour Market Profile - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics

[iii] Mae gweithwyr Gwynedd yn ennill rhai o'r cyflogau isaf yn y DG: £669.20 yr wythnos o'i gymharu â £719.30 yng Nghymru, a £766.60 yn y DG. Data Nomis o gyflog wythnosol a mesul awr yn ôl lleoliad yn dangos bod Gwynedd yn is na Chymru a'r DG Labour Market Profile - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics

[iv] Mae data Llywodraeth Cymru ar GVA ar gyfer 2023 yn dangos £23,848 y pen i Wynedd, £27,395 y pen i ogledd Cymru, £25,742 i Gymru a £35,661 i'r DG
Gwerth ychwanegol Crynswth yn ôl awdurdod lleol Cymru a blwyddyn | StatsCymru

[v] Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol sy'n mesur cynhyrchedd ar gyfer y cyfnod 2002 i 2023, yn dangos GVA fesul swydd a lenwir o £43,076 i Wynedd, £66,402 i'r DG, a chyfartaledd o £53,042 i ogledd Cymru - GVA fesul swydd a lenwir fesul Awdurdod Lleol (tabl B3 / llinell 347, llinell 6, a chyfartaledd llinell 346-351)

[vi] Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol sy'n mesur cynhyrchedd ar gyfer y cyfnod o 2004 i 2023, yn dangos GVA o £29.30 fesul awr a weithir yng Ngwynedd yn 2023, twf o 43% ers 2004
GVA fesul awr a weithir fesul Awdurdod Lleol (tabl A3 / llinell 347)

[vii] Mae data Llywodraeth Cymru ar lefelau o gymhwyster sydd gan oedolion o oedran gweithio (18-64) ar gyfer y flwyddyn 2024 yn dangos 4% o bobl Gwynedd, 8.5% o bobl gogledd Cymru a 7.9% o bobl Cymru heb ddim cymwysterau Dim cymhwyster gan oedolion o oedran gweithio yn ôl rhanbarth a awdurdod lleol

[viii] Mae data Llywodraeth Cymru ar lefelau o gymhwyster sydd gan oedolion o oedran gweithio (18-64) ar gyfer y flwyddyn 2024 yn dangos 70.6% o bobl Gwynedd, 69.1% o bobl gogledd Cymru a 68.6% o bobl Cymru wedi cymhwyso i lefel 3 (Lefel A) neu uwch Cymhwyster lefel 3 gan oedolion o oedran gweithio yn ôl rhanbarth a awdurdod lleol

[ix] Mae data am anweithgarwch economaidd poblogaeth o oedran gwaith gan Nomis ar gyfer y cyfnod Hydref 2024 – 2025 yn dangos bod 32.7% o bobl Gwynedd sy'n anweithgar eisiau swydd. Mae hyn yn cyfateb i tua 60% yn uwch na Chymru (19.3%) a'r DG (20.5%) Labour Market Profile - Nomis

[x] Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol yn mesur niferoedd o fusnesau sydd wedi goroesi ar ôl 5 mlynedd ers eu sefydlu. Mae gan Wynedd gyfradd oroesi o 55.2% ar ôl pum mlynedd, y gyfradd uchaf yn Nghymru, i'w chymharu â 38.1% i Gymru gyfan, a 38.4% i'r DG Cyfraddau goroesi busnesau yn ôl ardal a blwyddyn dechrau'r busnes

[xi] Mae data Llywodraeth Cymru sy'n dadansoddi maint mentrau ar gyfer pob diwydiant yn 2025, yn dangos bod 94.6% o fusnesau Gwynedd, 94.3% o fusnesau gogledd Cymru, 94.6% o fusnesau Cymru a 95.8% o fusnesau'r DG yn fusnesau micro (0-9 o weithwyr) Data Llywodraeth Cymru - nifer o fentrau micro

[xii] Mae data Llywodraeth Cymru sy'n nodi nifer o fentrau yn ôl maint a diwydiant yn 2025, yn dangos mai 230, neu 1.4% o fentrau Gwynedd sydd yn cyflogi 250 neu fwy o weithwyr, i'w gymharu a 1.0% yng ngogledd Cymru a 0.7% yng Nghymru Data Llywodraeth Cymru - nifer o fentrau mawr

[xiii] Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol yn dangos y nifer o fentrau fesul sector ym mhob sir yn 2025 (Tabl 1, Gwynedd yn llinell 345) UK business: activity, size and location - Office for National Statistics

[xiv] Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol yn dangos y nifer o fusnesau fesul sector ym mhob sir yn 2025(Tabl 1, Gwynedd yn llinell 345) UK business: activity, size and location - Office for National Statistics

[xv] Dadansoddiad o faint y busnesau yn ôl diwydiant (SIC2007), band maint, ardal a blwyddyn | StatsCymru

xvi **Cyfraniad sectorau i'r economi**

Mae'r sectorau wedi'u grwpio mewn ffordd sy'n ein galluogi i gymharu data a chyfleu'r wybodaeth mewn ffordd berthnasol ac ystyrlon i bobl Gwynedd.

GVA: Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyfer Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) Gwynedd yn dangos cyfradd GVA pob sector yn erbyn ein grwpiau sectorau. Nid yw data rhent priodoledig perchnogion-feddianwyr, sydd yn werth £308m, neu bron 11% o'r cyfanswm, wedi ei gynnwys oherwydd nad yw'n cynrychioli gwir gynhyrchiant yn yr economi.
Regional gross value added (balanced) by industry (Tabl 3c)

Nifer o swyddi: Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol ar y nifer a gyflogwyd fesul sector wedi ei gasglu gan y Business Register and Employment Survey. Mae'r data'n cynnwys perchnogion busnes sy'n gweithio, gan fod hyn yn cynnwys unigolion hunan-gyflogedig, carfan sydd â chynrychiolaeth uchel yng Ngwynedd.

Nifer o fentrau: Mae data Swyddfa Ystadegau Gwladol ar y nifer o fentrau wedi ei gasglu gan yr *Inter Departmental Business Register (IDBR)*. Dim ond y nifer o fentrau, nid y nifer o unedau lleol sydd wedi ei gynnwys.